

میزان همبستگی خود-استنادی مجله با ضریب تأثیر در نشریات علمی حوزه‌ی علوم پزشکی منتشر شده بر اساس گزارش‌های پایگاه استنادی علوم جهان اسلام*

جعفر مهران^۱، مرضیه گل‌تاجی^۲

چکیده

مقدمه: در این پژوهش، میزان همبستگی خود-استنادی مجله با ضریب تأثیر در مجله‌های علمی حوزه‌ی علوم پزشکی بین سال‌های ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۶ بر اساس گزارش‌های استنادی نشریات فارسی پایگاه استنادی علوم جهان اسلام بررسی شده است. هدف از این پژوهش، تعیین خود-استنادی مجله و تشخیص همبستگی بین ضریب تأثیر مجله و خود-استنادی مجله در حوزه‌ی علوم پزشکی بود. بدیهی است که تعدادی از استنادها را خود-استنادی مجله تشکیل می‌دهد و این موضوع چنانچه در حد زیاد باشد، سبب می‌شود که مجله در جایگاه واقعی خود قرار نگیرد؛ بنابراین محاسبه‌ی ضریب تأثیر بدون خود-استنادی ضروری به نظر می‌رسد.

روش بررسی: این پژوهش با استفاده از روش تحلیل استنادی و آزمون آماری همبستگی Pearson انجام گرفت. جامعه‌ی مورد مطالعه شامل ۳۰۹ مجله‌ی حوزه‌ی علوم پزشکی دارای ضریب تأثیر موجود در گزارش‌های استنادی نشریات فارسی در سال‌های ۸۶-۱۳۸۰ بود. با مراجعه به گزارش‌های استنادی نشریات فارسی پایگاه استنادی علوم جهان اسلام و انتخاب سال و سپس انتخاب حوزه‌ی علوم پزشکی، مجلات دارای ضریب تأثیر در سال مشخص نشان داده شد و آن گاه با استفاده از گزینه‌ی نشریات استنادکننده، فهرست مجلات استنادکننده به مجله‌ی مورد نظر قابل مشاهده بود که با استفاده از این فهرست تعداد خود-استنادی‌ها و خود-استنادی‌های مؤثر در ضریب تأثیر تعیین شد؛ داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS و آزمون آماری ضریب همبستگی Pearson در سطح معنی‌داری ۰/۰۱ مورد تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: رابطه‌ی معنی‌داری بین ضریب تأثیر و خود-استنادی مجله وجود داشت ($r = ۰/۵۵۶$, $P < ۰/۰۰۱$). ضریب همبستگی Pearson نشان داد که رابطه‌ی معنی‌داری در جهت منفی بین ضریب تأثیر و تعداد مقاله در حوزه‌ی علوم پزشکی در سال‌های مورد بررسی برقرار است ($r = -۰/۳۵۰$, $P < ۰/۰۰۱$). رابطه‌ی معنی‌داری بین تعداد مقاله و تعداد خود-استنادی مجله وجود نداشت ($r = ۰/۰۶۸$, $P = ۰/۲۳۳$). نرخ خود-استنادی مجله در حوزه‌ی علوم پزشکی در سال‌های مورد بررسی روندی نزولی داشت. پس از حذف خود-استنادی مجله، رتبه‌ی ۱۰۰ مجله کاهش و ۱۹۲ مجله افزایش یافت و در رتبه‌ی ۱۷ مجله تغییری حاصل نشد.

نتیجه‌گیری: نتایج این بررسی نشان داد که مجلات با ضریب تأثیر بالا دارای خود-استنادی بیشتری هستند، یعنی خود-استنادی بر ضریب تأثیر مجله تأثیر مثبت دارد. با توجه به آن که نرخ خود-استنادی در حوزه‌ی علوم پزشکی در مقایسه با تحقیقات مشابه، میزان بالاتری را دارا می‌باشد و بالا بودن نرخ خود-استنادی باعث می‌شود که مجله در جایگاه واقعی خود قرار نگیرد، سردبیران و ناشران باید در سیاست‌گزینش مقالات خود تجدید نظر نمایند.

واژه‌های کلیدی: نشریات؛ نشریات ادواری؛ استناد.

نوع مقاله: تحقیقی

دریافت مقاله: ۸۸/۷/۱۱

اصلاح نهایی: ۸۸/۱۰/۱۳

پذیرش مقاله: ۸۹/۳/۱۸

ارجاع: مهران جعفر، گل‌تاجی مرضیه. میزان همبستگی خود-استنادی مجله با ضریب تأثیر در نشریات علمی حوزه‌ی علوم پزشکی منتشر شده بر اساس گزارش‌های پایگاه استنادی علوم جهان اسلام. مدیریت اطلاعات سلامت ۱۳۸۹؛ ۷ (۳): ۲۵۹-۲۵۱.

مقدمه

تحلیل استنادی بخشی از کتاب‌سنجی است که به ارتباط میان مدارک ارجاعی و منبع استنادکننده می‌پردازد (۱). ضریب تأثیر

* این مقاله حاصل پایان‌نامه‌ی دانشجویی در مقطع کارشناسی ارشد است.

۱. استاد، علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشگاه شیراز و رئیس مرکز منطقه‌ای

اطلاع‌رسانی علوم و فن‌آوری، شیراز، ایران. (نویسنده‌ی مسؤول)

E-mail: dean@srst.com

۲. کارشناس ارشد، علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی، مرکز منطقه‌ای

اطلاع‌رسانی علوم و فن‌آوری، شیراز، ایران.